

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі досліджується економічна сутність іноземних інвестицій в економіку України, які, з одного боку, сприяють розвитку національної економіки взагалі, а з іншого – є індикатором умов та стимулом для активізації підприємницької діяльності.

Ключові слова: інвестор, інвестиційне середовище, іноземні інвестиції, підприємництво, прямі іноземні інвестиції.

Abstract

The paper analyzes the economic essence of foreign investment in the Ukrainian economy, which, on the one hand, contributes to the development of the national economy in general, and on the other hand, is an indicator of conditions and an incentive for activation of entrepreneurial activity.

Keywords: investor, investment environment, foreign investment, entrepreneurship, foreign direct investment.

Вступ

Сьогодні Україна, як ніколи, потребує прямих іноземних інвестицій. Через забезпечення доступу до сучасних технологій, шляхом накопичення іноземного капіталу, інвестиції сприятимуть реформуванню національних інвестиційних ринків, що позитивно вплине на динаміку його розвитку і буде сприяти вирішенню багатьох соціальних проблем. Тому пріоритетним завданням інвестиційної політики нашої держави є стимулювання іноземної інвестиційної діяльності, що дуже тісно пов'язана з оцінкою стану розвитку інвестиційного ринку. Розвиток інвестиційного ринку сьогодні стримує те, що прямі іноземні інвестиції в країну скоротились після початку військового конфлікту і тимчасової окупації територій України. Покращення загального стану бізнес-середовища в Україні стримують політичні проблеми та загрози безпеці, пряма залежність політики і бізнесу запобігає відновленню іноземного інвестування. Щоб підвищити ймовірність залучення справжнього іноземного капіталу, необхідно усунути значні перешкоди на шляху залучення прямих іноземних інвестицій що існували задовго до початку конфлікту. Дослідженнями в сфері прямих іноземних інвестицій займався ряд економістів, таких як: Могильна Н. О., Полковниченко С. О., Аркадьєва Н. В., Сазонець І. Л., Федорова В. А., Федоренко В. Г., Батура О.В.

Метою роботи є тлумачення терміну «прямі іноземні інвестиції» та розкриті їх рольового значення як в розвитку підприємництва, так і забезпеченні прискореного економічного зростання в Україні взагалі.

Результати дослідження

З практичної точки зору відомо, що головними факторами ефективного розвитку української економіки за сучасних умов є системне залучення прямих іноземних інвестицій в підприємницький сектор. Лише на цій основі, вважають науковці і фахівці, можливе гарантоване нарощування темпів зростання конкурентоспроможності національної економіки. Тому вкрай потрібна розробка нової парадигми дальшої трансформації і розвитку економіки України на основі оновленої інвестиційної складової, яка формується з прямих іноземних інвестицій та здатна суттєво вплинути на підприємницький сектор. У зв'язку з цим стає зрозумілим, що забезпечення гарантованого економічного зростання та подолання кризи в інвестиційній діяльності можливе лише в разі переосмислення ролі прямих іноземних інвестицій. Дослідження показують, вітчизняна економіка перебуває на етапі розвитку ринкових відносин у нових геополітичних умовах, що передбачає перебудову відносин власності, принципів і методів управління народногосподарським комплексом на базі інвестиційної складової.

Життєдіяльність суспільства доводить, що в сучасних умовах розвитку Україна потребує більш активних дій до залучення прямих іноземних інвестицій.

Нагадаємо, усвідомлення керівництвом держави необхідності коригування стратегії економічного розвитку втілювалось у Посланні Президента України Верховній Раді «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного і соціального розвитку України на 2002-2011 роки» [1, с. 65], у Програмі економічних реформ Президента України на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [2], а також набуло наукового обґрунтування в «Стратегії економічного і соціального розвитку України (2004-2012 роки). Шляхом Європейської інтеграції» [3, с. 217], в яких чітко визначено, що розвиток економіки України має відбуватися як на основі активізації інвестиційного накопичення, так і структурно-інноваційної економічної моделі. У такій ситуації велике значення мають іноземні інвестиції як додаткове не інфляційне джерело фінансування. З цього приводу цікавою є думка О. Кузенко [4], який констатує «...зважаючи на глобалізацію національних економік та значне полегшення руху інвестиційних потоків між країнами, велика кількість країн отримує користь від надходження інвестицій, які приносять не тільки капітал, але й сучасні технології та ноу-хау». На його погляд, сьогодні залучення іноземних інвестицій в економіку України ускладнюється тим, що проблему інвестування господарських комплексів доводиться вирішувати в умовах подолання наслідків світової фінансової кризи.

У загальному трактуванні прямі іноземні інвестиції (ПІІ; англ. Foreign direct investment (FDI)) представляють собою інвестицію, що викликає тривалий інтерес до підприємства, яке діє за межами економіки інвестора.

Деякі науковці розкривають характеристику дефініції «прямі іноземні інвестиції» при визначенні класифікаційного аспекту категорії «інвестиція». Так, розкриваючи інвестиційний аспект у своїй праці Г.О. Крамаренко та О.Є. Чорна [5, с. 391] звертають увагу на те, що «...стабільний і швидкий розвиток економіки України немислимий без активізації інвестиційної діяльності у всіх галузях господарювання». При цьому науковці наводять класичний варіант виокремлення іноземних інвестицій за класифікаційною ознакою «форма власності». В свою чергу, колектив вітчизняних вчених очолений професором А.М. Поддєрьогіним [6, с. 127] пропонує іноземні інвестиції розглядати з позиції місцезнаходження інвесторів. На їх погляд дефініція «іноземні інвестиції» представляє собою вкладення коштів іноземних громадян, юридичних осіб і держави в об'єкти даної країни.

Падіння прямих іноземних інвестицій після початку агресії зумовлене різким зменшенням вливань українських та російських підприємців, що проводили свої капітали через офшори. В той же час деякі іноземні компанії не побоялись військових дій. Наприклад, французька компанія Biocodex інвестує у фармацевтичний ринок, попит на якому менш волатильний. Американська Cargill та китайська Sofco інвестують в логістику сільського господарства. Французька Nexansi та японська Fujikura розпочали промислове виробництво у Львівській області, використовуючи такі переваги України як освічена та дешева робоча сила і близькість до європейських ринків. Успіх цих інвестицій може стати сигналом для інших потенційних інвесторів [7].

Інвестори звертають увагу на чимало чинників як економічного, так і політичного характеру. Згідно з опитуванням MIGA, керівники мультинаціональних корпорацій у країнах із конфліктами більше турбуються непередбачуваними та безсистемними змінами державної політики щодо їхніх інвестицій, ніж питаннями безпеки. 62% опитаних визначили «регуляторні зміни» як основний політичний ризик, тоді як лише 15% та 4% відповіли, що війна та тероризм є основними загрозами для їхніх інвестицій. В країнах, що розвиваються, найбільше інвесторів постраждало саме від втручання уряду – регуляторних змін, невиконання контрактів, обмежень на трансфер і конвертацію прибутків та активів або порушення суверенних гарантій – а не від військових дій.

Висновки

Прямі іноземні інвестиції відіграють зараз найважливішу роль у створенні інтегрованої інтернаціональної виробничої системи - виробничого ядра світової економіки.

Прямі іноземні інвестиції - це вкладення капіталу з метою придбання довгострокового економічного інтересу. За визначенням Міжнародного валютного фонду, прямі іноземні інвестиції - це така форма інвестування, коли інвестор володіє управлінським контролем над об'єктом, в який вкладено капітал. Прямими вважаються інвестиції, які охоплюють понад 10% акціонерного капіталу і дають право контролю над підприємствами.

Прямі інвестиції здійснюються у формі вкладень власного капіталу в зарубіжні промислові, торговельні та інші підприємства шляхом організації експортером капіталу виробництва на

території іншої країни. До прямих іноземним інвестиціям відноситься також реінвестування прибутку, отриманого за кордоном, у виробництво країни, де вона була отримана.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного і соціального розвитку України на 2002-2011 роки. Послання Президента України до Верховної Ради України. – К.: Інформ. – Видав. центр Держкомстату України, 2002. – 74 с.
2. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава [Електронний ресурс]: Програма економічних реформ Президента України на 2010-2014 рр. – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf
3. Гальчинський А.С. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2012 роки). Шляхом Європейської інтеграції / Національний інститут стратегічних досліджень, Інститут економічного прогнозування НАН України, Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
4. Кузенко О. Динаміка залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України в умовах фінансової кризи [Електронний ресурс] / О. Кузенко. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=633>
5. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент: [підручник] / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – К.: ЦНЛ, 2006. – 520 с.
6. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: [підручник] / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. – [кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін]. – К: КНЕУ, 2005. – 536 с.
7. Аверчук Р. Прямі іноземні інвестиції в Україні: війна і мир / Ростислав Аверчук // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/investments-in-ukraine-ua/>

Вероніка Вячеславівна Шаповалюк – студентка групи МФК-18 мі, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: shapovalyuk97@gmail.com

Науковий керівник: **Василь Григорович Фурик** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Veronika V. Shapovalyuk - Department of finance and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: shapovalyuk97@gmail.com

Supervisor: **Vasyl Gr. Furik** - Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia